

Mededelingen van de Hoofdafdeling Bosbouw der Stichting voor den Landbouw

Wetsontwerp tot Intrekking van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943.

Op 17 Juni 1943 werd door de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Landbouw en Visserij, van Justitie, van Financiën, van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming en van Binnenlandse Zaken het „Besluit Staatstoezicht op de Bosschen 1943” (afgekondigd (Verordeningenblad voor het bezette Nederlandse gebied, Aflevering 18, Nr. 57). Genoemd Besluit werd krachtens artikel 18 van het Besluit Bezettingsmaatregelen van 17 September 1944 (Nr. E. 93) gehandhaafd, daar het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 voorkomt op lijst C van het Besluit Bezettingsmaatregelen.

Krachtens artikel 25, lid 1, werden de artikelen 1, 2, 7, 11, 16 en 17 der Boswet 1922 ingetrokken. Ingevolge artikel 1 der Boswet 1922 werd een bosraad ingesteld, waarvan de leden en de secretaris door de Kroon werden benoemd en ontslagen. Artikel 2, lid 1, der Boswet 1922 regelt de bevoegdheid van de Bosraad; in dit artikel staat te lezen:

„De boschraad houdt zich op de hoogte van al hetgeen van belang is voor den boschbouw alsmede voor het behoud van bosschen en andere houtopstanden ter bewaring van het natuurschoon. Hij dient eigener beweging of desgevraagd Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te dier zake van advies.”

In het bovengenoemde artikel 25 van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 werden in de artikelen 3, lid 1 en 5, en 12 der Boswet 1922 de woorden „den boschraad” vervangen door de woorden „het Hoofd van het Staatstoezicht op de bosschen”, hetgeen eveneens geschiedde in artikel 3 der Natuurschoonwet 1928 bij hetzelfde artikel 25 en wel in lid 6. Bovendien werd bij verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandse gebied van 25 November 1940, Nr. 211 de zorg voor het natuurschoon opgedragen aan het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming.

Bij Koninklijk Besluit van 7 Mei 1946 (Stbl. Nr. G. 109) wordt bepaald, dat mede tot de taak van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen behoort de zorg voor de bescherming van de natuur met inbegrip van flora en fauna, alsmede de zorg voor de bescherming van het landschapsschoon, een en ander te rekenen van de dag waarop het grondgebied van Nederland is bevrijd.

Bij Besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Landbouw en Visserij en van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming van 6 Juni 1941 (Nederlandse Staatscourant Nr. 125) is de uitvoering van de Natuurschoonwet 1928 voor zover deze onder het Departement van Landbouw en Visserij berustte met ingang van 16 Mei 1941 overgedragen aan het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming.

Bij wet van 16 Januari 1947 (Stbl. Nr. H. 23) is de zorg voor de natuurschoonzaken, voor wat betreft de Natuurschoonwet 1928 en de Vogelwet 1936, van het Ministerie van Landbouw naar het Ministerie van Onderwijs overgegaan.

Na Mei 1941 beslisten dus niet meer gemeenschappelijk de Ministers van Landbouw en van Financiën over een verzoek om een onroerend goed aan te merken als een landgoed als bedoeld in artikel 1 van de Natuurschoonwet 1928 doch de Ministers (Secretarissen-Generaal) van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen (Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming) en van Financiën.

In Juni 1943 werd de Bosraad, die 21 jaren lang de Regering buiten bezwaar van 's Rijks schatkist van advies had gediend op Duitse wijze terzijde gesteld.

In de Staatscourant van 18 Juni 1946 Nr. 117 staat vermeld, dat door den Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening een „Commissie Herziening Boschbouw-wetgeving” was ingesteld. Aan deze Commissie was opgedragen het doen van voorstellen tot:

1. het treffen van een voorlopige regeling op korte termijn van de belangen van de bosbouw, welke in de plaats kan treden van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943;
2. de totstandkoming van een Boswet, ter vervanging van de Boswet 1922.
In deze Commissie werden benoemd:
 - a. tot lid, tevens voorzitter, Dr. J. A. van Steijn, directeur van het Staatsbosbeheer, te Utrecht;
 - b. tot leden:
 1. Jhr W. H. de Beaufort, voorzitter van de organisatiecommissie Bosbouw van de Stichting voor den Landbouw, te Maarn;
 2. Jhr Mr M. van der Goes van Naters te Wassenaar;
 3. Mr J. E. van Leeuwen, ambtenaar aan het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, te 's-Gravenhage;
 4. Jhr H. L. J. M. van Rijckevorsel van Kessel, burgemeester van St. Oedenrode;
 5. Prof. A. te Wechel, hoogleraar in de bosbouw aan de Landbouwhogeschool te Wageningen.
 - c. tot secretarissen.
 1. J. J. H. Bijdendijk, hoofdcommissie aan het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, te s-Gravenhage;
 2. Ir H. W. Schenkenberg van Mierop, houtvester bij het Staatsbosbeheer te Utrecht.

Genoemde Commissie heeft een ontwerp voor een voorlopige regeling gemaakt. Zoals bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer ook tot uiting is gekomen, heeft de Voorzitter van de Hoofdafdeling Bosbouw, Jhr W. H. de Beaufort, als lid van de Commissie Herziening Bosbouwwetgeving, bij den Minister een minderheidsnota ingediend en zijn stem aan het ontwerp onthouden.

Ook de Hoofdafdeling Bosbouw der Stichting voor den Landbouw was een andere mening toegedaan, dan de meerderheid der Commissie Herziening Bosbouwwetgeving en daarvan eigener beweging bij brief van 13 Februari 1947 aan genoemde Commissie doen blijken.

Het ontwerp werd evenwel vrijwel geheel door de Regering overgenomen.

Op 10 Juni 1947 werd door de Ministers van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een wetsontwerp tot intrekking van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingediend (Kamerstukken 1946/1947 483).

In artikel 1 van het wetsontwerp wordt het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 vervallen verklaard. Zou verder niets bepaald worden, dan zouden de desbetreffende artikelen van de Boswet 1922 en de Natuurschoonwet 1928 herleven.

Dat dit evenwel niet de bedoeling van de Ministers van Landbouw en Onderwijs was, blijkt uit het gestelde in de artikelen 2 en 3 van het ontwerp.

In artikel 2, lid 1, van het wetsontwerp worden artikel 1 van de Boswet 1922, dat de Bosraad instelt, artikel 2 van de Boswet 1922, dat de bevoegdheid van de Bosraad nader omschrijft (zie boven), evenals de artikelen 7, 11, 16 en 17 van genoemde wet vervallen verklaard. De overige artikelen van de Boswet 1922 worden bij de leden 2, 3, 4, 5 en 6 van artikel 2 voor zover nodig gewijzigd, in verband met het verdwijnen van de Bosraad. In artikel 3 van het wetsontwerp wordt artikel 3, 1e alinea van de Natuurschoonwet 1928 vervallen verklaard; ingevolge dat artikel moesten de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en Financiën de Bosraad horen alvorens een beslissing te nemen inzake aanvragen om onroerende goederen aan te merken als landgoederen als bedoeld in artikel van de Natuurschoonwet 1928; ook deze taak van de Bosraad was bij artikel 25, lid 6, van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 door den Directeur van het Staatsbosbeheer overgenomen.

In de Memorie van Toelichting van genoemd wetsontwerp wordt gezegd, dat de positie van de Bosraad, die sinds 1943 niet meer functioneert, bij de nieuwe Boswet definitief zal worden geregeld en dat de Ministers geen aanleiding kunnen vinden deze instelling te doen herleven.

Dit betekent geenszins, zo gaat de Memorie van Toelichting verder, dat er geen waarde gehecht zou worden aan een adviserend college van belanghebbenden bij de bosbouw.

Integendeel, de Minister van Landbouw deelt mede, dat sedert de bevrijding de Stichting voor den Landbouw feitelijk als adviserend orgaan voor alle landbouw- (dus ook bosbouw-) aangelegenheden is erkend en dat hij regelmatig overleg pleegt met de Stichting voor den Landbouw, welke Stichting, voor bosbouwaangelegenheden een spe-

ciale commissie in het leven heeft geroepen. Naar de mening van de Ministers is het daarom weinig efficiënt de vroegere Bosraad voor de korte overgangperiode nog weer in het leven te roepen.

De voormalige Bosraad is evenwel in zijn geheel, inclusief den secretaris, in de Hoofdafdeling Bosbouw opgenomen. Van een doublure behoeft dus geen sprake te zijn.

Echter werd er niet bij vermeld, dat buiten de Hoofdafdeling Bosbouw om de zorg voor natuurschoonzaken bij Koninklijk Besluit van 7 Mei 1946 van het Ministerie van Landbouw naar het Ministerie van Onderwijs is overgegaan en dat omtrent het wetsontwerp betreffende de uitvoering van het bedoelde Koninklijk Besluit in verband met de Natuurschoonwet 1928 de Stichting voor den Landbouw nimmer om advies is gevraagd (wet van 16 Januari 1947, Stbl. H. 23).

De Minister van Onderwijs heeft naar aanleiding van het Koninklijk Besluit van 7 Mei 1946 de voorlopige Natuurbeschermingsraad en een afdeling Natuurbescherming en Landschap ingesteld. Deze afdeling wordt gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs (op de begroting van Onderwijs voor 1948 wordt, evenals dat voor 1947 geschiedde, een bedrag van f 69.617.— voor deze afdeling gevraagd), doch is ondergebracht bij het Staatsbosbeheer; deze afdeling heeft de taak van de Bosraad, haar toegekend bij artikel 3 der Natuurschoonwet 1928, overgenomen.

De Hoofdafdeling Bosbouw der Stichting voor den Landbouw achtte het een ernstig bezwaar, dat de voormalige Bosraad (in Augustus 1945 bij de oprichting van de Hoofdafdeling Bosbouw is de voormalige Bosraad opgenomen in de Hoofdafdeling voornoemd) niet terug zou keren, en dat in dit opzicht de toestand als onder de Duitse bezetting gehandhaafd zou blijven en heeft op 19 Juni 1947 in een brief haar bezwaren aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kenbaar gemaakt.

Op 27 Juni 1947 verscheen het Voorlopig Verslag van de Tweede Kamer, die bezwaren tegen het wetsontwerp bleek te hebben en waarbij aan de Ministers vragen werden gesteld. Op 30 October 1947 verscheen de Memorie van Antwoord. Deze opende nieuwe gezichtspunten betreffende de taak van de voormalige Bosraad.

In de Memorie van Antwoord staat nl., dat „vaststaat, dat een herleefde Bosraad in de toekomst ook niet meer zal worden be„last met de voorheen op hem, krachtens artikel 3 der Natuurschoonwet 1928 rustende „taak“.

„Bij de voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp is er bij het overleg tussen „de beide hierbij betrokken Ministeries van uitgegaan, dat naar alle waarschijnlijkheid „vóór de totstandkoming van deze wet een nieuwe Natuurschoonwet, ter vervanging „van die van 1928 zou zijn afgekondigd.“ „Daarin zou dan uiteraard“ zo gaat de Memorie van Antwoord verder „ook een nieuwe regeling zijn getroffen voor de in ar„tikel 3 der huidige Natuurschoonwet neergelegde procedure.“

„Nu laatstgenoemde wet echter nog op zich laat wachten, zal ten aanzien van artikel „3 der Natuurschoonwet 1928, nadat het onderhavige ontwerp het Staatsblad zal hebben „bereikt, een leemte ontstaan, doordat niet is voorzien, wie de adviserende taak ten „aanzien van het aanmerken als landgoederen, welke taak thans nog door het Hoofd „van het Staatstoezicht op de bossen wordt uitgeoefend, zal overnemen.“

Om die reden heeft de Minister van Onderwijs, met instemming van Zijn Ambtge„noot van Landbouw, dan ook in een Nota van Wijziging voorgesteld, de adviserende taak voorlopig op te dragen aan den Directeur van het Staatsbosbeheer, die daarmede tot dusver in zijn qualiteit van Hoofd van het Staatstoezicht op de bossen was belast en welke taak sedert 1922 tot Juni 1943 door de Bosraad was uitgeoefend.

Sedert 1 Mei 1947 laat de Directeur van het Staatsbosbeheer deze taak uitvoeren door de nieuw gevormde afdeling Natuurbescherming en Landschap van het Staatsbosbeheer. Door de intrekking van het Besluit Staatstoezicht op de Bossen 1943 blijft dus volgens het wetsontwerp, wat de Bosraad betreft, in ieder opzicht de toestand gelijk als onder de Duitse bezetting, wat dan toch, zoal niet voor de behartiging van de Natuurschoonwet 1928, waarin thans op andere wijze is voorzien, zeker een grote leemte ten aanzien van de taak van de Bosraad, als omschreven in artikel 2 van de Boswet 1922, beduidt.

In artikel 3 van het wetsontwerp wordt bij de Nota van Wijziging voorgesteld te lezen, dat het woord „Bosraad“ in artikel 3 van de Natuurschoonwet 1928 wordt vervangen door „Directeur van het Staatsbosbeheer“. Blijkens de Memorie van Antwoord overwegen de Ministers de bedoelde, vroegere taak van de Bosraad, in de toekomst toe te bedelen aan de Natuurbeschermingsraad.

Nu wordt het door de Hoofdafdeling Bosbouw juist een ernstige tekortkoming ge„acht, dat de voorlopige Natuurbeschermingsraad eenzijdig is samengesteld en dat de voormalige Bosraad, welks leden en secretaris niet dan na gepleegd overleg met het

Staatsbosbeheer in de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor den Landbouw hebben zitting genomen, niet gekend is in het oprichten van de voorlopige Natuurbeschermingsraad (ingesteld bij K.B. van 17 Mei 1946 Nr. 5, Staatscourant van 11 Juni 1946 Nr. 112), en niet in het overleg, dat aar de oprichting van de voorlopige Natuurbeschermingsraad is voorafgegaan, is betrokken, daar de bij K.B. ingestelde Natuurbeschermingsraad de taak van de bij wet ingestelde Bosraad heeft overgenomen, voorzover het betreft het behoud van de bossen en andere houtopstanden in verband met het natuurschoon.

Bovengenoemde tekortkoming weegt dubbel zo zwaar, daar de voorlopige Natuurbeschermingsraad in het bijzonder tot taak heeft gekregen: „het voorbereiden van een wetsontwerp tot bescherming van de natuur en het landschapsschoon”, waarbij men niet vergeten moet, dat de Rijksbemoeiingen inzake het natuurschoon zich tot nu toe (zie Natuurschoonwet 1928) tot bossen en houtopsantden beperkten, een materie, die voor 100% de voormalige Bosraad competeerde.

Hoewel bij de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp, waarbij de zorg voor de natuurschoonzaken, voor wat betreft de Natuurschoonwet 1928 en de Vogelwet 1936, van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening naar het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen wordt overgebracht (Kamerstukken 1946/1947 Nr. 318, wet van 16 Januari 1947 Stbl. H. 23) vermeld staat: „het spreekt wel vanzelf, dat het (Ministerie van Onderwijs), daarbij (bij de behartiging der ideële belangen en het zuinig omgaan met het natuurschoon) geregeld voeling moet houden met de talrijke Overheidsdiensten en organisaties, die bij de uitoefening van hun taak te maken hebben met problemen, welke van grote invloed kunnen zijn op de schoonheid van het land. De practijk van enige jaren heeft reeds voldoende geleerd, dat overleg hier niet alleen noodzakelijk is, doch ook zeer vruchtbaar kan zijn” blijken deze woorden ten opzichte van de Stichting voor den Landbouw helaas tot nu toe een holle phrase geweest te zijn.

De Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor den Landbouw is nimmer gekend inzake de overdracht van de zorg voor de natuurschoonzaken van het Ministerie van Landbouw naar het Ministerie van Onderwijs en evenmin in de oprichting van de voorlopige Natuurbeschermingsraad (aan de Hoofdafdeling Bosbouw is ook niet gevraagd één of meer leden aan te wijzen in de voorlopige Natuurbeschermingsraad).

Uit het Voorlopig Verslag omtrent het wetsontwerp op de begroting voor 1948 van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen blijkt, dat er ook in de Tweede Kamer der Staten-Generaal stemmen zijn opgegaan, die zich er over verwonderen, dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de Hoofdafdeling Bosbouw der Stichting voor den Landbouw niet heeft verzocht één harer leden voor te dragen voor benoeming tot lid van de voorlopige Natuurbeschermingsraad. Verschillende leden merkten op, sprekende over de afdeling Natuurbescherming en Landschap, dat zowel bij de voorbereiding als bij de instelling, zelf van de voorlopige Natuurbeschermingsraad er wel rekening mede gehouden had mogen worden, dat men hier op een merkwaardig grensgebied tussen de Ministeries van Landbouw en Onderwijs verkeert.

Immers, waar hiers de Regering terecht haar zorgen voor natuur en landschapsschoon op breder plan bezien wil dan voorheen, toen deze begrippen gekoppeld waren aan bossen en houtopstanden (Natuurschoonwet 1928), was er te meer aanleiding deze wijziging in overleg met de voormalige Bosraad onder oogen te zien.

Laten wij intussen terugkeren tot de verdere bespreking van het Wetsontwerp tot Intrekking van het Besluit Staasoezich op de Bossen 1943.

Op 6 November 1947 volgde de openbare behandeling in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Minister Mansholt was in de Kamer aanwezig om mede namens zijn Ambtgenoot van Onderwijs het wetsontwerp te verdedigen.

De heren De Ruitter (C.H.), Den Hartog (P. v. d. V.), Van den Heuvel (A.R.), Van der Zanden (K.V.P.) en Van der Goes van Naters (P. v. d. A.) voerden het woord. De eerste vier sprekers uitten bezwaren tegen het wetsontwerp, doch de laatste spreker nam het voor het ontwerp op.

Alvorens de Minister de gemaakte opmerkingen beantwoordde, stelde de Minister in overleg met zijn Ambtgenoten voor, in de wet op te nemen een artikel 4, luidende:

„Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Mei 1948.”, in verband met het veranderen van formulieren, etc. door het Staatsbosbeheer en omdat het niet gewenst is, dat de wet in werking zou treden midden in het kapseizoen, terwijl aan de ondertekening werd toegevoegd „de Minister van Financiën”.

Minister Mansholt was bereid de geldigheidsduur van de wet te beperken tot 1 Januari 1949, zoals door de heren Van der Zanden en Van den Heuvel,

strekken om de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor den Landbouw als adviserend orgaan in de wet op te nemen, niet zou worden aangenomen of overgenomen. Dit amendement was op dat moment nog niet ingediend, doch wel door de heren Van den Heuvel en Van der Zanden genoemd.

De Minister deelde voorts mede, dat hij op het gebied van de bosbouw, op het gebied van de techniek, gaarne gebruik zal maken van de Hoofdafdeling Bosbouw der Stichting voor den Landbouw, doch dat hij het zeer bezwaarlijk achtte, de taak van de vroegere Bosraad, liggende op het gebied van de natuurbescherming, waarvoor de Minister van Onderwijs verantwoordelijk is, aan de Hoofdafdeling Bosbouw over te dragen, daar dit grote moeilijkheden zou geven bij de verdere ontwikkeling van de wetgeving inzake het toezicht op de bossen en de natuurbescherming.

Vervolgens werd het amendement van de heer Van den Heuvel, strekkende tot wijziging van de woorden „Directeur van het Staatsbosbeheer” in artikel 3 van het ontwerp in „de Hoofdafdeling Bosbouw van de Stichting voor den Landbouw” in stemming gebracht en met 37 tegen 26 verworpen, nadat de Minister een amendement van de heer Van der Zanden, luidende „de artikelen 2 en 3 dezer wet vervallen m.i. van 1 Januari 1949” had overgenomen.

Daarna werd het ontwerp met 51 tegen 13 stemmen aangenomen.

Deze wet treedt dus pas in werking op 1 Mei 1948 en de artikelen 2 en 3 dezer wet vervallen met ingang van 1 Januari 1949.

Mr S. J. Halbertsma,
Secretaris van de Hoofdafdeling Bosbouw
der Stichting voor den Landbouw

's Gravenhage, November 1947

Uit de Pers

HOUT UIT HET JAAR EEN.

(Uit „Informatie's” van de Vakgroep „Groothandel in Hout” van 22 November 1947)

In Essex, Engeland, is een stuk speerhecht uit het IJzeren Tijdperk opgedolven, waarvan men in een museum heeft vastgesteld, dat het dateert van het eerste begin onzer jaartelling. Men heeft maar aangenomen, dat het precies 1946 jaar oud is en er het jaartal 1 bij geplaatst.

Het houten gedeelte was nog geheel intact; het ijzeren speerblad was zo verweerd, dat het in het laboratorium uit elkaar viel.

De houten steel werd toegestuurd aan de Timber Development Association en daar werd zonder moeite vastgesteld, dat de nog geheel gave steel van essenhout gemaakt was.

De mensen van twintig eeuwen geleden wisten dus reeds dat men een stuk essenhout moest kappen om een taaie, veerkrachtige en duurzame steel te krijgen.

Maar dat men twintig eeuwen later een onnoemelijk aantal vergissingen, licenties, toewijzingen, formulieren en hoge stapels paperassen zou nodig hebben alvorens men het stuk essenhout voor zo'n speer, zou mogen kappen, bewerken, verhandelen en gebruiken, dat hebben de argeloze, natuurmensen van het begin onzer jaartelling niet kunnen vermoeden.

Zij wisten niet, dat er twintig eeuwen beschaving nodig waren, alvorens men alles wat hout aangaat zou gaan organiseren bij een Rijksbureau...

Trekzagen van Zweeds Staal

Wij kunnen U die thans weer uit voorraad leveren, in maten 140 cm à f14.70 en 150 cm à f15 per stuk. Stel Uw order niet uit, want de vraag is groot en de voorraad nog beperkt!

HANDELSONDERNEMING „GESTO” N.V.
AMSTERDAM.O. - WEESPERZIJDE 93 - TELEF. 51450 K 2900